

УДК 371.1

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Сігаєва Л.Є., д. пед. н., професор,
завідувач кафедри освітнього менеджменту та освіти дорослих
*Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди*

Білобровко Т.І., к. філос. н.,
доцент кафедри освітнього менеджменту та освіти дорослих,
завідувач відділення післядипломної освіти
*Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди*

У статті розглядаються проблеми управління вищою освітою в зарубіжних країнах, визначаються тенденції розвитку зарубіжної вищої освіти. Автори стверджують, що досвід зарубіжних країн в управлінні вищою освітою свідчить про те, що шляхом розширення та вдосконалення цієї системи можна значно пом'якшити соціальну напруженість у суспільстві та вирішити багато соціально-економічних проблем; якість професійної підготовки повинна забезпечувати конкурентоспроможність випускників вищої школи на ринку праці, а отже, і рівень їхньої соціальної захищеності.

Ключові слова: *освіта, вища освіта, управління вищою освітою, фахова підготовка.*

В статье рассматриваются проблемы управления высшим образованием в зарубежных странах, определяются тенденции развития зарубежного высшего образования. Авторы утверждают, что опыт зарубежных стран в управлении высшим образованием свидетельствует о том, что путем расширения и совершенствования этой системы можно значительно смягчить социальную напряженность в обществе и решить многие социально-экономические проблемы; качество профессиональной подготовки должно обеспечивать конкурентоспособность выпускников высшей школы на рынке труда, а следовательно, и уровень их социальной защищенности.

Ключевые слова: *образование, высшее образование, управление высшим образованием, профессиональная подготовка.*

Sigaeva L.E., Bilobrovko T.I. FOREIGN EXPERIENCE OF HIGHER EDUCATION: KEY TRENDS

The article deals with problems of management of higher education in foreign countries, are determined by trends in the development of foreign higher education. The authors argue that the experience of foreign countries in higher education shows that by expanding and improving this system can significantly mitigate the social tension in society and to solve many social and economic problems; quality of training should be to ensure the competitiveness of graduates in the labor market and, consequently, their social protection.

Key words: *education, higher education, management of higher education and training.*

Постановка проблеми. У новому тисячолітті, в епоху інформатизації та високих технологій конкурентоспроможність країн на світовому ринку значною мірою залежить від рівня освіченості людей, розвитку їхніх творчих сил, готовності й уміння переучуватися, здобувати нові знання, жити й трудитися в постійно мінливому світі; місце країни у світі визначається рівнем її освіти й культури.

З метою реалізації стратегічного курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу, забезпечення всебічного входження України у європейський політичний, економічний і правовий простір та створення передумов для набуття Україною членства у ЄС Указами Президента України від 11 червня 1998 р. та 12 квітня 2000 р. було затверджено «Стратегію інтеграції України

до Європейського Союзу», а 14 вересня 2000 р. – «Програму інтеграції України до Європейського Союзу». 27 листопада 2003 р. Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», підготовлений за активної участі експертів Центру європейського та порівняльного права.

Отже, як свідомий суспільний вибір перспектива європейської інтеграції – це вагомий стимул для успіху економічної та політичної трансформації, що може стати основою національної консолідації, переходу від закритого тоталітарного до відкритого демократичного суспільства. Європейський вибір України – це орієнтація на фундаментальні цінності західної культури: парламентаризм, права людини, права національних

меншин, лібералізація, свобода пересування, свобода отримання будь-якого рівня тощо. Все це є невід'ємним атрибутом громадянського критичного суспільства.

Останнім часом своєчасною та надзвичайно актуальною стала ініціатива низки європейських країн щодо загальноосвітньої взаємоузгодженої й толерантної підготовки людини до життя у «новій Європі», яка відома як Болонський процес. Болонський процес – це своєрідний рух освітніх національних систем до єдиних критеріїв і стандартів, які утверджуються в Європі. Головна його мета – консолідація зусиль наукової й освітньої громадськості та урядів для істотного підвищення конкурентоспроможності європейської вищої освіти та науки у світовому вимірі, а також для підвищення ролі цієї системи в соціальних перетвореннях. Адже важливість освіти й освітньої співпраці в розвитку та зміцненні стійких, мирних і демократичних суспільств універсальна і підтверджується як першочергова.

У сучасному світі, коли незалежність України стала незаперечним фактом, а освіта – власною справою українського народу, розбудова системи освіти та її докорінне реформування мають стати основою відтворення інтелектуального, духовного потенціалу народу, виходу вітчизняної науки і техніки на світовий рівень, інтеграції України у світовий культурний та економічний простір.

У розвинутих країнах світу усвідомлюють, що для ефективною виробничої діяльності людина повинна не тільки добре володіти фаховими вміннями, а й мати достатньо високий культурний, моральний, психологічний рівень; людина має відчувати себе повноцінною особистістю, повноправним членом товариства, общини, сім'ї. А досягти цього можна не тільки і навіть не стільки шляхом набуття повної середньої освіти (хоча, звичайно, ця гуманістична мета дуже приваблива), скільки шляхом постійного або принаймні регулярного навчання. Науково-технічна революція, що розгорнулася після Другої світової війни, подальший розвиток неперервності освіти стимулювали реорганізацію навчання дорослих, використання активних методів навчання, які викликали інтерес до пізнавального процесу, розвивали творчий потенціал особистості. Одним із наслідків науково-технічної та «інформаційної» революцій і стає значне підвищення вимог до рівня освітньої та фахової підготовки людини.

Від рівня інтелектуального розвитку людини більшою мірою залежатиме успіх не лише будь-якої виробничої діяльності, але й взагалі будь-якої сфери життєдіяльності.

Досвід зарубіжних країн у розвитку управління вищою освітою свідчить, що шляхом розширення та вдосконалення цієї системи можна значно пом'якшити соціальну напруженість у суспільстві та вирішити багато соціально-економічних проблем.

Мета статті – проаналізувати позитивний досвід зарубіжних країн з управління вищою освітою та рекомендувати його для подальшого вивчення з метою запровадження в роботу ВНЗ України.

Постановка завдання. Оцінюючи системні процеси вищої освіти в країнах Європи й Америки, важливо зупинитися на найхарактерніших тенденціях розвитку зарубіжної вищої освіти, таких як:

- тенденція до продовження обов'язкової освіти після школи;
  - тенденція до диверсифікації структур вищої освіти;
  - тенденція до побудови суспільства, яке безперервно навчатиметься (система безперервної освіти);
  - тенденція до урізноманітнення вищих навчальних закладів;
  - тенденція до розширення завдань вищих навчальних закладів;
  - тенденція до вдосконалення та розширення «короткої та професіоналізованої» вищої освіти;
  - тенденція до якісних змін у вимогах та умовах праці викладачів вищої школи;
  - тенденція до створення та розвитку нових університетів та інших вищих навчальних закладів на території з нижчим освітнім рівнем населення;
  - нові тенденції в управлінні вищою освітою та її фінансуванні;
  - нові тенденції у взаємодії вищих навчальних закладів і промисловців;
  - тенденція до підвищення якості освіти;
  - тенденція до вдосконалення систем кваліфікаційного забезпечення вищої освіти;
  - тенденція до розширення навчання за кордоном;
  - тенденція до зростання конкуренції на світовому ринку освітніх послуг;
  - проблема втрати молодих науковців;
  - євроінтеграція вищої освіти, яка має на меті створення єдиного європейського освітнього простору (Болонський процес).
- Виклад основного матеріалу. Тенденція до побудови суспільства, яке безперервно навчатиметься.** Ідея безперервної освіти (*Lifelong Learning*, LLL) є однією з провідних в освітній політиці початку XXI ст. Нині вона розглядається як унікальний механізм виживання людини та суспільства в інформаційну епоху. Адже перехід від індустріального до технотронного, інформаційного суспільства, у якому наукові знан-

ня й інформація щорічно подвоюються або навіть потроюються, створює для людини принципово нові умови життя, вимагаючи постійного самовдосконалення й оновлення знань, зростання самосвідомості та почуття відповідальності.

Це нова соціально-педагогічна парадигма, формування якої об'єктивно зумовлене всім соціально-економічним і суспільним розвитком під впливом глобалізаційних та інтеграційних процесів, якими характеризується сучасний цивілізаційний розвиток. Вона покликана і здатна забезпечити сучасний рівень професійної підготовки фахівців, наступність і взаємоузгодженість формування професійного мислення як основи професійної культури. Адже з плином часу змінюються суспільства, технології життя, праці та навчання, обсяги знань, системи освіти. Людина як особистість формується та розвивається постійно і безперервно: від народження та протягом усього життя.

Розвиток вищої освіти потребує уваги з боку уряду. У США це добре розуміють. Тому щорічно Конгрес США ухвалює до десяти законів, що стосуються освітньої галузі й супроводжуються виділенням значних фінансових коштів на їх реалізацію. Закони про професійну освіту, підкріплені федеральним фінансуванням (більш ніж 1 млрд доларів щорічно), відкривають можливості для професійної підготовки та перепідготовки людей майже будь-якого віку. Ось деякі з них: Закон «Про освіту з метою національної оборони», Закон «Про розвиток вищої освіти», Закон «Про розвиток професійної підготовки», Закон «Про підтримку сім'ї», Закон «Про освіту та професійну підготовку для підвищення конкурентоздатності Америки», Закон «Про попередження відсіювання учнів зі школи» та ін. Ці закони стосуються всіх основних ланок освітньої системи, забезпечують умови для навчання, розвитку та самовдосконалення людини протягом усього життя.

Законодавча діяльність Федерального уряду та його фінансові витрати стимулюють активність місцевих влад у побудові системи неперервної освіти. Важливе місце в роботах американських дослідників займають проблеми цілей неперервної освіти. Головними серед них слід вважати професійний розвиток людини протягом усього її життя, збереження національної культури суспільства, підготовку до трудової діяльності й підтримку високої працездатності людини. Досягнення цілей розвитку вищої освіти допускає перегляд змісту навчання й виховання.

В американській дидактиці інтенсивно розробляються методи, що викликають

інтерес до навчання та стимулюють пізнавальну активність людей, які навчаються, що є важливим компонентом неперервної освіти. Однак розвиток системи освіти дорослих, як свідчить досвід, йде не «згори», від теоретичних концепцій, а «знизу» – від динамічно змінюваного життя, зумовленого соціокультурною та виробничою діяльністю [3]. Разом із тим вживаються певні заходи щодо поліпшення підготовки вчительських кадрів. Вони передбачають розроблення тестів для відбору тих, хто буде вчителем; збільшення тривалості навчання майбутніх учителів; більш високі вимоги до інтелектуалізації освіти вчителів; піднесення престижу вчительської праці; збільшення оплати праці вчителя. Саме життя виступає чітким регулятором розвитку освітніх структур, гнучких вже за своїм походженням.

Ідея неперервності освіти, розвиток вищої освіти стимулювали реорганізацію навчального процесу, висунули на перший план використання активних методів навчання, які викликають інтерес до пізнання нового, розвивають творчий потенціал особистості. Неперервна освіта тісно пов'язана з пізнанням людиною себе, своїх інтересів, здібностей, містить у собі всі ланки від дошкільного виховання, середньої загальноосвітньої школи, післясередньої освіти (професійна освіта, вищий навчальний заклад, система підвищення кваліфікації) до неформальної освіти. Створюються спеціальні програми для здібних учнів; талановитих учнів старших класів можуть зараховувати до вищих навчальних закладів, або вони можуть вчитися за програмою ВНЗ у школі.

Післясередня та післядимломна освіта охоплюють професійну освіту, навчання в університетах і коледжах, систему підвищення кваліфікації та перепідготовку спеціалістів у навчальних закладах і на підприємствах [4, с. 45–46]. Величезні освітні можливості для людини відкриває так звана неформальна освіта (гуртки, семінари, конференції, форуми, громадська освіта). Саме вона сприяє розвитку самостійності людини, забезпечує неперервність навчання.

У США поняття «неперервна освіта» в основному пов'язується з поняттям суспільства, що навчається та надає рівні освітні можливості та свободу вибору кожному [2]. Американський досвід у галузі неперервної освіти дає змогу виділити низку тенденцій – *доступність, варіативність, гнучкість, адаптивність, диференційованість* – які мають стратегічне значення для розвитку освітніх систем у сучасному світі [6, с. 22]. Система професійної освіти досить велика за обсягом. Близько 20% учнів, що не закінчили середню школу, набувають професію

першого рівня на професійних відділеннях загальноосвітньої школи (їм присвоюється сертифікат професійної компетентності), у регіональних профцентрах, школах і на курсах, організованих підприємствами та установами, у приватних професійних школах.

Професію другого рівня (асоційований ступінь) молодь здобуває в технічних коледжах. Враховуючи гостру боротьбу на світовому ринку, американський уряд розглядає професійну освіту першого та другого рівнів як найважливіший чинник зміцнення конкурентоздатності країни. Суттєвим для подальшого навчання, активної соціальної та професійної діяльності є комп'ютерна грамотність учнів, яка потрібна під час навчання за допомогою інформаційних технологій. Інформатика є важливою ланкою між освітньою школою та наступними рівнями навчання.

У системі вищої освіти США існують різні рівні вишів – від елітних, платних університетів до общинних дворічних коледжів з відкритим прийомом (без іспитів), з гнучкими та різноманітними програмами навчання [1, с. 117–119]. У вишах існують компенсаторні та корегувальні програми, які допомагають першокурсникам у заняттях та адаптуванні до нових умов навчання; вищі навчальні заклади безупинно розширюють обсяг післядипломної освіти різних рівнів. Майже в кожному великому університеті США є центри неперервної освіти. Так, центр неперервної освіти Університету штату Джорджія прагне задовольнити потреби в неперервній освіті мешканців штату незалежно від того, мали вони якийсь стосунок до вищої освіти (закінчили, перервали навчання, мають ступінь бакалавра або магістра) чи не мали [5]. Однією з основних функцій університету є реалізація програм з підвищення кваліфікації на базі самого університету та по усьому штату за допомогою телебачення, комп'ютерної та відеотехніки, інших засобів масової комунікації [1, с. 117].

Великі програми з підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів здійснюють різноманітні промислові фірми та компанії: 74% з них організовують навчання працівників у робочий час; 90% компаній сплачують за навчання своїх співробітників; близько 9% оплачують навчальні відпустки терміном не менше 1 місяця [1, с. 119]. Важливу роль відіграють професійні товариства: вони оцінюють програми навчання вишів для дорослих і навчальні центри при промислових фірмах, розробляють власні програми, готують навчальні матеріали, здійснюють атестацію спеціалістів та акредитацію навчальних закладів.

Витрати освітніх влад на вищу освіту не є великими: 0,1% (Федеральний уряд), 0,4% (влада штату), 0,5% (місцева влада) бюджету на освіту. Однак у реальності Федеральний уряд США здійснює фінансування вищої освіти. Таким чином, останні десятиліття відзначені активними теоретичними та практичними пошуками (як на міжнародному, так і національному рівнях) моделей неперервної освіти, що відповідають потребам нової цивілізації.

Необхідність глибоких, якісних змін в освіті США, як і в інших розвинених країнах, була пов'язана з неперервним навчанням і розвитком людини впродовж її життя. Вивчення досвіду розвитку вищої освіти у США дає змогу більш повно розкрити її сутність як стратегічного напрямку розвитку сучасної освіти, виявити нові тенденції та закономірності, зумовлені ідеєю неперервності у світовому педагогічному процесі та відзначити позитивне: масовість охоплення навчанням різновікових верств населення, її доступність, створення законодавчо-правової бази для розвитку освіти дорослих, фінансова допомога для дорослих при навчанні, відсутність вікових обмежень для осіб, які мають бажання навчатися.

Тенденція до розширення завдань вищих навчальних закладів. Слід зазначити, що тенденція до всебічної (єдиної) університетської системи разом із розвитком потужного сектору вищої освіти не університетського рівня сприяли ширшому тлумаченню поняття «університет», яке відрізняється від традиційного визначення європейського університету (установа з інтенсивною співпрацею, узгодженістю між викладанням, навчанням та успіхами у ньому, де велика увага приділяється індивідуальному навчанням). Ця тенденція чітко простежується нині переважно в університетах тих країн, які встигли найглибше зануритися в процес створення інформаційного суспільства. Донедавна малоструктуровані системи вищої освіти виконували досить обмежену кількість завдань щодо збереження та зміцнення державних структур країни, проведення наукових і технологічних досліджень. Водночас вони займалися підготовкою науковців, а також забезпеченням економіки фахівцями високої кваліфікації. У більшості країн вищі навчальні заклади виконували ці завдання шляхом використання моно- (чи мало-) дисциплінарного навчання. Якщо вища освіта була загальною, то фахова підготовка переносилася на робочі місця (класичним прикладом є Японія).

Головні ж завдання щодо організації роботи вищих навчальних закладів з профе-

сійно орієнтованими програмами навчання, паралельно з університетським сектором, майже однакові у більшості країн:

- запропонувати професійно орієнтовані й економічно вигідні типи освіти для задоволення потреб ринку праці;

- забезпечити потреби зростаючої кількості абітурієнтів без істотного збільшення урядових витрат на вищу освіту;

- запропонувати програми, орієнтовані передусім на викладання, у яких частково використовуватимуться дослідження прикладного характеру;

- поновлення та поліпшення вже наявної професійно орієнтованої освіти;

- створення реальних передумов для постійного та безперервного перенавчання переважної кількості зайнятих в усіх секторах економіки фахівців під тиском швидкого подвоєння накопичення людством інформації, відкриття та впровадження нових технологій і відповідних змін ринку праці (система безперервної освіти впродовж усього життя) тощо.

Поряд із розширенням функцій університетів деякі країни обрали шлях створення спеціалізованих вищих навчальних закладів для забезпечення безперервної й нетрадиційної освіти.

Потребують пояснення також **нові тенденції в управлінні вищою освітою та її фінансуванні**. Наприклад, спеціалісти вважають, що переважна більшість сучасних систем вищої освіти належить до централізованих, коли державі так чи інакше належать економічні або політичні важелі управління закладами. У Європі високою централізацією та громіздкими бюрократичними структурами (у Франції центральний департамент, що відповідає за освіту цієї країни, нараховує понад 6 000 штатних працівників) вирізняються системи вищої освіти Італії, Швеції, всіх країн постсоціалістичного простору тощо. Досить централізованими є системи освіти Японії, Тайваню, Південної Кореї, Сінгапуру тощо). На протилежному полюсі – майже повністю *децентралізована система вищої освіти США*, де уряд майже не втручається навіть у важливі питання академічного життя. Проте це не заважає освітній системі Сполучених Штатів Америки бути однією з кращих у світі, свідченням чого є не лише наукові відзнаки дослідників США, а й значна кількість іноземних студентів та аспірантів.

Окрему групу утворюють *федеративні системи вищої освіти* (Канада, Німеччина, Індія). Наприклад, кожна з 16 земель ФРН має власне Міністерство освіти, яке керує всіма закладами на своїй території. Для

координації програм і навчальних планів створено загальнодержавні структури, зокрема з 1969 р. діє Федеральне міністерство освіти.

Світова практика свідчить, що максимальна ефективність національних систем освіти визначається, безперечно, умовами країни. Однак очевидно, що майже всі розвинені держави (навіть США) переходять до дедалі більшого державного фінансування передусім тих вищих навчальних закладів і лабораторій, наукові доробки яких забезпечують конкурентоспроможність національної продукції на світовому ринку. Існує чимало способів *державного впливу на вищу освіту* без створення централізованої державної структури. Для цього використовуються кошти федерального бюджету й наявні механізми розподілу та контролю.

Нові тенденції у взаємодії вищих навчальних закладів і промисловців виявляються у формуванні нової форми взаємовигідної співпраці великої промисловості та великих вищих навчальних закладів. Зокрема, йдеться про створення «технополісів», «технопарків», «комплексів» чи просто «центрів» (назв багато). У розвинених країнах така взаємовигідна співпраця професури та бізнесменів допомагає розв'язати і деякі фахові проблеми, які нині постають перед викладачами.

Тенденція до підвищення якості вищої освіти. Відомо, що поняття якості, яке містить поряд з економічними також соціальні, пізнавальні та культурні аспекти освіти, сприймається як всеосяжна інтегральна характеристика освітньої діяльності, її результатів. Це зумовлено передусім об'єктивними чинниками: від якості людських ресурсів залежить рівень розвитку країни; якість фахової підготовки має забезпечувати конкурентоспроможність випускників вищої школи на ринку праці, а отже, і рівень їх соціальної захищеності. Крім того, в умовах глобалізації виникнення транснаціональної освіти якість вищої освіти стає чинником, який визначає саму можливість існування певного вищого навчального закладу незалежно від форми власності.

Висновки. Якість фахової підготовки має забезпечувати конкурентоспроможність випускників вищої школи на ринку праці на засадах неперервного навчання з використанням активних методів, які викликають інтерес до пізнання нового, розвивають творчий потенціал особистості. Позитивний досвід зарубіжних країн управління вищою освітою слід впроваджувати в навчально-виховний процес вищої школи України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гаргай В.Б. О повышении квалификации учителей на Западе / В.Б. Гаргай // Педагогика. – 1992. – № 5/6. – С. 117–119.
2. Образование в современном мире: состояние и тенденции развития : сб. ст. / [под ред. М.И. Кондакова]. – М. : Педагогика, 1986. – 245 с.
3. Сігаєва Л. Є. Навчання дорослих у системі неперервної освіти США і Франції / Л.Є. Сігаєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2001. – Вип. 1. – С. 183–191.
4. Сігаєва Л.Є. Неперервна освіта в Україні: її складові і тенденції розвитку / Л.Є. Сігаєва // Післядипломна освіта в Україні. – 2001. – № 1. – С. 45–46.
5. Сорокоумова Г.Д. Теория и практика развития системы неформального образования в США / Г.Д. Сорокоумова // Экспресс-информация НИИТиИП АПН СССР. Сер. Педагогика и народное образование за рубежом. – 1991. – Вып. 3. – С. 21–25.
6. Теоретические основы непрерывного образования / [В.Г. Онушкин, Е.И. Огарев, А.А. Загорский и др.]; под ред. В.Г. Онушкина. – М. : Педагогика, 1987. – 207 с.

УДК 159.9:37.015.3:378

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ТЕХНІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ТЕХНІКА-МЕХАНІКА

Стаднійчук І.П.,
викладач електротехнічних дисциплін
Ладжинський коледж
Вінницького національного аграрного університету

У статті розглянута підготовка майбутніх техніків-механіків для аграрної галузі, яка повинна бути орієнтована на професійний саморозвиток та формування технічної компетентності. Виділені характерні ознаки технічної компетентності та змістові складники технічної компетентності. А в структурі технічної компетентності виокремлено взаємозалежні та взаємообумовлені компоненти: когнітивний, мотиваційний, операційно-діяльнiсний та особистісно-рефлексивний.

Ключові слова: *технічна компетентність, професійна підготовка, структурні компоненти.*

В статье рассмотрена подготовка будущих техников-механиков для аграрной отрасли, которая должна быть ориентирована на профессиональное саморазвитие и формирование технической компетентности. Выделены характерные компоненты технической компетентности и содержанию составляющие технической компетентности. А в структуре технической компетентности выделено взаимосвязанные и взаимообусловленные компоненты: когнитивный, мотивационный, операционно-деятельностный и личностно-рефлексивный.

Ключевые слова: *техническая компетентность, профессиональная подготовка, структурные компоненты.*

Stadniichuk I.P. CONTENT AND STRUCTURE OF THE TECHNICAL COMPETENCE OF THE FUTURE MECHANICAL TECHNICIAN

The article describes the training of future technicians-mechanics for the agricultural sector, which should be focused on professional self-development and the formation of technical competence. Allocated specific components of the technical competence and the content of the technical competence of the components. In the technical competence of the structure allocated interconnected and interdependent components: cognitive, motivational, operationally-activity and personal-reflective.

Key words: *technical competence, training, structural components.*

Актуальність проблеми. Важливим періодом формування професійної компетентності є юнацький вік, коли розвиток сягає найвищого інтелектуально-теоретичного рівня. Подальші зміни – це лише трансформація профідентичності, яка залежить від різних умов життєдіяльності особистості. Самосприймання в цьому віці полягає не стільки в кількісній оцінці індивідуальних рис, скільки у прагненні оцінювати себе з позицій нового соціального статусу – студента.

Отже, підготовка майбутнього техніків-механіків для аграрної галузі має бути орієнтована на професійний саморозвиток та формування технічної компетентності в єдності структурних компонентів, тому що сучасне сільськогосподарське виробництво базується на механізованих технологіях, ефективність якого залежить від технічної забезпеченості та рівня використання технічного потенціалу господарств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. І. Бендера, І. Буцик, І. Блозва,